

СИТУАЦІЯ ІЗ ДОТРИМАННЯМ ПРАВ ВПО ТА ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД КОНФЛІКТУ ОСІБ

ДАЙДЖЕСТ БФ «ПРАВО НА ЗАХИСТ» ЗА ЖОВТЕНЬ 2018

2 050 надано первинних юридичних консультацій

1 659 бенефіціарів отримали первинну юридичну допомогу

772 справи знаходиться на розгляді у судах

Судові справи за видами звернень

82% соціальні виплати / пенсії

7% житло, земля, майно – окрім військової окупації

6% особиста документація

2% свобода пересування та добровільне повернення

1% реєстрація ВПО

1% возз'єднання сім'ї

1% працевлаштування

2 677 осіб отримали інформацію щодо різних аспектів захисту

461 моніторинговий візит

205 відвіданих населених пунктів

Адвокаційні ініціативи

7 національних адвокаційних ініціатив

13 місцевих адвокаційних ініціатив

Ця публікація була розроблена за підтримки Агентства ООН у справах біженців (UNHCR) у рамках проекту «Адвокація, захист та правова допомога ВПО».

ГОЛОВНЕ

- Запит на отримання правової допомоги від БФ «Право на захист» щодо пенсій зростає. Такі звернення становлять 90% всіх випадків надання вторинної правової допомоги в жовтні.

- Після того, як Верховний Суд виніс позитивне рішення в зразковій справі БФ «Право на захист» щодо припинення пенсії переселенці, суди нижчих інстанцій відновили розгляд «пенсійних» справ. У

результаті кількість судових справ значно зросла (з 20-30 на місяць влітку до 99 – у жовтні).

- Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України (КМУ) №795, особи, що не оновлюють фотографії в паспорті-книжечці протягом місяця після досягнення 25 або 45 років, тепер повинні отримати паспорт нового зразка (ID-картку), що є більш складним (здебільшого через те, що це займає багато часу).

РЕЄСТРАЦІЯ ВПО ТА ПЕРСОНАЛЬНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

Кількість офіційно зареєстрованих внутрішньо переміщених осіб (ВПО) продовжує збільшуватися. Станом на 29 жовтня цифра становить 1 522 743 осіб. Технічних покращень зазнали системи оброблення персональної документації в Луганській області. Зокрема, йдеться про онлайн-реєстрацію на подання документів (сайт Державної міграційної служби України (ДМС)) та випуск ID-карток і паспортів у Центрі надання адміністративних послуг м. Лисичанська.

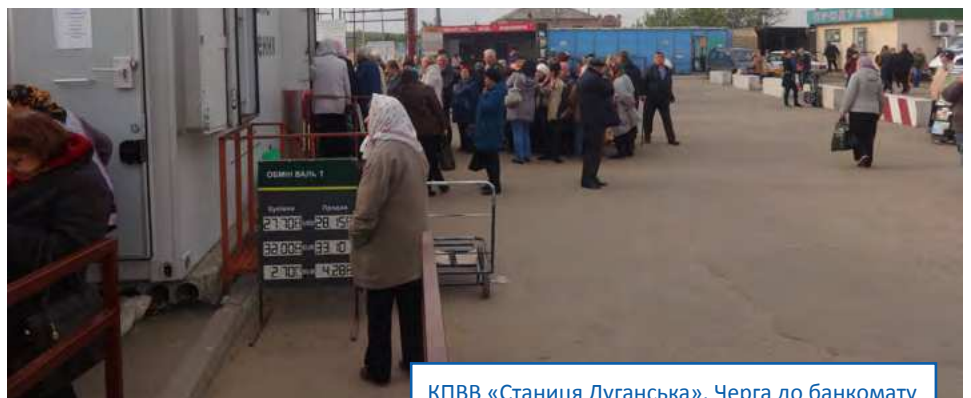
Єдина інформаційна база ВПО (ЄІБД) функціонує порівняно добре з короткотривалими перебоями через слабкий інтернет-зв'язок. Часом працівники управління соціального захисту населення (УСЗН) скаржилися, що після оновлень ЄІБД губиться інформація, тож її доводиться вводити знову. Наприклад, після одного з оновлень працівники УСЗН Оболонського району м. Києва мали повторно ввести дані майже 20 000 профілів.

Також є певна плутанина з нормативно-правовими актами. Наприклад, ВПО, які через бойові дії переїжджають із Північного

та Залізного до Торецька Донецької області, повідомляли, що УСЗН відмовилося їх реєструвати. Виявилося, що працівники використовували стару редакцію Наказу КМУ №1085, у якій прямо не згадуються ці населені пункти. Подібний випадок трапився й у Куп'янську Харківської області з переселенцем із Золотого-5.

Представники УСЗН скаржаться, що впродовж року їх належним чином не інструктували щодо численних змін у законодавстві. Міністерство соціальної політики не організувало жодних семінарів чи тренінгів щодо таких змін.

Інші питання стосуються прийняття постанови КМУ №795, згідно якої люди, що не оновили фотографію у паспорті-книжечці впродовж місяця після досягнення 25 і 45 років, мають оформити паспорт нового зразка, а це значно складніше. ВПО з Криму стикаються з додатковими труднощами через те, що відділення Державної міграційної служби вимагають у них документи з Криму, у т. ч. спеціальну форму про отримання там паспорта.

КПВВ «Станція Луганська». Черга до банкомату біля мобільного офісу «Ощадбанку»

СОЦІАЛЬНІ ВИПЛАТИ Й ПЕНСІЇ

90% випадків надання вторинної юридичної допомоги БФ «Право на захист» стосуються питань соціальних виплат та пенсій, що є головною проблемою для ВПО. Зараз БФ «Право на захист» веде в середньому 99 судових справ на місяць, оскільки суди відновили розгляд судових справ щодо пенсій ВПО після позитивного рішення Верховного Суду в зразковій справі. Проте УПФУ в більшості випадків продовжують не виплачувати заборгованість із пенсій як у разі її відновлення у порядку, передбаченому постановою КМУ №365, так і у порядку виконання відповідного рішення суду.

Зберігаються розбіжності у практиках УСЗН, у т.ч. за списками системи «Аркан». Більшість УСЗН проводять перевірки місця проживання для призначення/відновлення виплат, тоді як списки системи «Аркан» верифікуються без таких перевірок, лише за допомогою ЄІБД.

ЖИТЛО І МАЙНО

Доступ до доступного житла, умови проживання, заборгованість та витрати на житлово-комунальні послуги залишаються загальними проблемами ВПО. Більшість ВПО виїхала з місця компактного проживання (МКП) «Парус» у Запорізькій області через збільшення орендної плати та ще більше мають намір зробити те саме, коли знайдуть дешевше житло. Питання заборгованості також є гострими в модульному містечку в Запоріжжі, де загальний борг перевищує 800 000 грн. Незважаючи на те, що до ВПО були впроваджені вибірково відключення електричної енергії, а зі втручанням БФ «Право на захист» було розглянуто можливість зниження тарифів для багатодітних родин, витрати на комунальні послуги продовжують залишатися проблемою ВПО. У липні на Житомирщині обласна адміністрація припинила фінансувати комунальні витрати в МКП, але оскільки ВПО не погодилися сплачувати самостійно, борги зростають, у майбутньому це може спричинити конфлікти та виселення. Серед позитивних змін варто відзначити нові житлові можливості в Запоріжжі,

Як УСЗН, так і ВПО, скаржаться, що списки системи «Аркан» містять часті та повторювані помилки. Хоча багато УПФУ перестали призупиняти пенсії на основі списків системи «Аркан» до отримання результатів перевірки УСЗН, деякі з УСЗН скасовують довідки ВПО на основі списків без перевірки місця проживання. УСЗН також надсилають до ДПСУ інформаційні запити щодо помилок, але ДПСУ відмовляється надавати інформацію.

Додаткові вимоги до ВПО, які отримують виплати, були зафіксовані в жовтні. Наприклад, ВПО пропонували надати: 1) письмові повідомлення про їхню тимчасову відсутність на місці реєстрації ВПО; 2) чеки з банківських операцій під час ФІ; 3) присутність власника житла під час складання акту обстеження; 4) акти обстеження від УСЗН, хоча ці документи

Новотошківському Луганської області, у Дублянах Львівської області та Торецьку Донецької області.

Оскільки українські військові частково взяли під контроль хутір Вільний (частина Золоте-4) у Луганській області, представники незаконних збройних формувань на неконтрольованій Урядом України території (НКУУТ) почали займати будинки з іншого боку хутора, змусивши сім'ї залишити свої домівки та майно. Дехто з місцевих жителів зміг прийти на контрольовану Урядом України територію (КУУТ); інші планують зробити це після одержання дозволів на перетин лінії зіткнення (ЛЗ). Також під час бойових дій були пошкоджені деякі будинки.

Різні інфраструктурні проблеми спостерігалися в жовтні. Наприклад, протягом декількох днів було припинене водопостачання в Торецьку, Південному, Залізному, Північному та Луганському Донецької області. У селищі Ниркове Луганської області водопостачання є поганим, а в частині Луганського була припинена подача електроенергії.

СВОБОДА ПЕРЕСУВАННЯ ТА КПВВ

Тисячі людей перетинають контрольні пункти в'їзду-виїзду (КПВВ) щомісяця. Більшість мешканців НКУУТ робить це для того, щоби розв'язати проблеми з документами; уникнути призупинення виплат через 60-денне обмеження для перебування поза межами КУУТ; зняти готівку; відвідати родичів та здійснити покупки. Особи, які подорожують до НКУУТ, здебільшого відвідують родичів та перевіряють залишене майно. Найбільш частими проблемами є тривалий час очікування, поганий стан доріг та умови очікування, а також необхідність долати великі відстані пішки (здебільшого, на КПВВ «Станиця Луганська» та «Гнутаєве»). Довгі черги спостерігалися на кількох КПВВ: «Мар'їнка» – через нестачу громадського транспорту в буферній зоні, «Майорське» – через перебої з електропостачанням та недостатньою кількістю працівників, а також «Станиця Луганська» – через кількість людей, які намагаються перетнути ЛЗ. Загалом, умови продовжують викликати

занепокоєння. Деякі приклади проблем на КПВВ – це часта нестача води («Новотроїцьке»), дефіцит місць для сидіння («Станиця Луганська»), перебої з електропостачанням («Майорське») та недостатнє транспортне сполучення між «нульовим» блокпостом та КПВВ («Мар'їнка»). Триває реконструкція на КПВВ «Станиця Луганська», «Новотроїцьке» та «Гнутаєве».

Служба безпеки України (СБУ) затримала деякі мікроавтобуси на КПВВ «Мар'їнка» й опитала пенсіонерів, які їдуть до КУУТ. Процес тривав до 2 годин, і в результаті деякі люди похилого віку зазнали негативних наслідків для здоров'я.

Наприкінці вересня на в'їзді до Верхньоторецького Ясинуватського району Донецької області було відкрито новий військовий блокпост. За словами військових, він замінює ліквідований блокпост у центрі населеного пункту. Лише зареєстровані місцеві мешканці та особи, які мають спеціальний дозвіл, можуть в'їхати до населеного пункту.

ВПО не видають. Із ВПО продовжують стягувати плату за послуги у відділеннях «Ощадбанку» Донецької області, хоча це трапляється рідше, коли допомогу надає БФ «Право на захист».

Відповідно до постанови КМУ №548, ВПО, які отримують соціальні виплати або пенсії, мають проходити фізичну ідентифікацію (ФІ) кожні шість місяців.

АДВОКАЦІЯ

У жовтні БФ «Право на захист» організував або брав участь у кількох адвокаційних ініціативах.

Шукаючи шляхи розв'язання проблеми доступу ВПО до соціальних та економічних прав, Фонд, спільно із коаліцією неурядових організацій, розробив законодавчі альтернативи Постанові КМУ №365 та презентував напрацювання під час прес-конференції. Окрім цього, БФ «Право на захист» здійснив аналіз прогалін у правовому захисті осіб, поранених внаслідок воєнного конфлікту, та ініціював їхнє вирішення зверненням до Прем'єр-міністра. В результаті сформована міжвідомча комісія із захисту поранених осіб, куди запросили долучитися БФ «Право на захист». Здійснено **правовий аналіз рішення Конституційного суду** про неконституційність окремих положень Бюджетного кодексу та направлено відповідні запити до Міністерства фінансів.

БФ «Право на захист» складає зусиль для забезпечення свободи пересування та полегшення перетину КПВВ. Для цього Фонд проаналізував законопроект №7017, що передбачає кримінальну відповідальність за незаконний перетин державного кордону. **Аналіз** виявив прогаліни та ризики для ВПО, біженців та шукачів захисту, що містились у законопроекті. Попри численні спроби змінити положення нормативного акту, Закон набрав чинності 7 листопада 2018 року. БФ «Право на захист» продовжуватиме стежити за його виконанням.

Для забезпечення житлових, земельних прав та права власності ВПО, БФ «Право на захист» продовжує адвокатувати створення та впровадження програм із забезпечення ВПО житлом. На початку жовтня внесені важливі зміни до постанови КМУ щодо державної програми «Доступне житло». Це призведе до покращення реалізації програми. БФ «Право на захист» також брав участь у поданні Альтернативного звіту про виконання Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права, де серед іншого розкриті теми забезпечення житлом та проблеми компенсації за зруйноване та пошкоджене під час конфлікту майно. Свою позицію Фонд презентував робочій групі Комітету ООН з економічних, соціальних та культурних прав під час онлайн конференції.

Також БФ «Право на захист» здійснив низку місцевих адвокаційних заходів, здебільшого шляхом проведення зустрічей з державними посадовими особами та кампаній з розсилки листів, щодо реалізації прав ВПО та потенційної співпраці з місцевою владою. Більшість проблем, ідентифікованих регіональними командами БФ «Право на захист», стосувалися списків системи «Аркан», призупинення пенсій, перетину КПВВ та свободи пересування. Загальна кількість адвокаційних інтервенцій становила 13, у т.ч. 3 – в Северодонецьку, 2 – в Києві та Київській області, 2 – у Львові, 2 – в Маріуполі, по 1 - в Харкові, Дніпрі, Запоріжжі та Слов'янську.

Зміст матеріалу є виключно відповідальністю БФ «Право на захист» та не може використовуватися, щоб відобразити точку зору Агентства ООН у справах біженців (UNHCR).

БФ «Право на захист» у партнерстві з HIAS – українська некомерційна організація, яка займається захистом прав людини вразливих категорій мігрантів – біженців, вимушених переселенців, осіб без громадянства та осіб, які перебувають під ризиком безгромадянства та без документів.

🌐 r2p.org.ua

✉ pr@r2p.org.ua

✉ vpl.pravo@r2p.org.ua

📍 right2protection

📍 R2Protection

📍 R2Protection

☎️ +38 (099) 507 50 90

☎️ +38 (094) 905 67 64

☎️ +38 (098) 597 64 72

☎️ +38 (063) 496 80 88